

การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงราย

Development of the application to promote the creative sights of
Chiang Saen City Chiang Rai Province

นเรศร์ บุญเลิศ Narate Bunloet

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย

narate.bun@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

วิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ได้แก่ 1. จัดทำแผนพัฒนาศิลปวัฒนธรรม เชียงแสนมรดกล้านนา 2. พัฒนานวัตกรรมศิลปวัฒนธรรมเชียงแสนด้วยแอปพลิเคชัน 3. การส่งเสริมการท่องเที่ยววัฒนธรรมมรดกล้านนา องค์ความรู้ที่เป็นผลการจัดการความรู้ในระดับชุมชนด้าน การศึกษาเชิงสำรวจ ข้อมูลและวิธีการใช้ประโยชน์ของนวัตกรรมแอปพลิเคชันส่งเสริมการท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรมสร้างความเข้มแข็งชุมชน โดยใช้วิธีการศึกษาผสมผสานทั้งการสำรวจ ศึกษาเอกสาร บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ศึกษารวบรวมโดยการสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ด้วยวิธีวิจัยข้อมูลเชิง ปริมาณ และคุณภาพ โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์แยกพิจารณาถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค นำข้อมูลมาวิเคราะห์ใน 3 ประเด็นที่ศึกษาการพัฒนาแบบสำหรับส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรมกระแสนวัตกรรมใหม่ การใช้ประโยชน์ของนวัตกรรมเพื่อสร้างความเข้มแข็งชุมชน สร้างงาน สร้างรายได้จะต้องมีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ การท่องเที่ยวโบราณสถาน ประวัติศาสตร์ให้ สมบูรณ์ขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนา แอปพลิเคชัน การท่องเที่ยว โบราณสถาน สร้างสรรค์

Abstract

This action research aims to develop an application to promote creative tourism in Chiang Saen, Chiang Saen Province, including: 1. Prepare Chiang Saen Arts

and Culture Development Plan. Lanna Heritage. 2. Develop Chiang Saen Arts and Culture Innovation with Applications 3. Promote Tourism. Lanna Culture Knowledge as a result of knowledge management at the community level in a survey study. Information and use of innovative applications to promote tourism. arts and culture. to strengthen the community. Using a combination of study methods including surveying and studying relevant personnel documents The data were collected by interviews and questionnaires by research methods. quantitative and qualitative data. which were analyzed separately. considering strengths. weaknesses. opportunities. and obstacles. Data were analyzed in 3 issues studied. New economic culture The use of innovation to strengthen communities. create jobs. generate income. need to improve products. Tourism Complete history

Keywords: Development. Application. Tourism. Archaeological site. Creative

บทนำ

เชียงแสนทางด้านประวัติศาสตร์เดิมเคยมีผู้อาศัยมาราวพุทธศตวรรษที่ 17-18 การก่อตั้งชุมชนที่อยู่ในที่ตอนติดแม่น้ำโขง พญาแสนภูกษัตริย์ราชวงศ์มังรายทรงสร้างเมืองเชียงแสน ซึ่งต่อมาเมืองเชียงแสนเป็นเมืองลูกหลวงของอาณาจักรล้านนา กษัตริย์ราชวงศ์มังราย ศตวรรษที่ 20 จนกระทั่งอาณาจักรล้านนาถูกพม่ายึดครองพุทธศักราช 2101 เมืองเชียงแสนเป็นเมืองสำคัญทางศาสนาและยุทธศาสตร์เมืองบริวารของอาณาจักรที่ควบคุมตอนบนของหัวเมืองฝ่ายเหนือ เมืองเชียงแสนได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วตลอด 20 กว่าปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายการค้าต่างประเทศ โดยเชียงแสนได้รับการประกาศเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดเชียงราย ภายใต้กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion - GMS) พื้นที่นอกเมืองส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม บางส่วนเป็นชุมชนเมือง นิคมอุตสาหกรรม และป่าไม้ สถานที่สำคัญต่าง ๆ ของเชียงแสนล้วนมีประวัติศาสตร์และเรื่องเล่าที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์และตำนานท้องถิ่น พื้นที่ภายในและโดยรอบเชียงแสนมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมากมาย ทั้งทางประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทั้งยังเป็นแหล่งค้าขายระหว่างประเทศที่สำคัญ มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจมากมาย แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ เช่น เมืองโบราณเชียงแสน เมืองโบราณเชียงแสนน้อย วัดเจดีย์

หลวง วัดพระธาตุจอมกิตติ วัดพระธาตุผาเงา วัดป่าสัก วัดพระเจ้าล้านทอง วัดพระยืน
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงแสน น้ำตกบ้านไร่ สบรวกหรือสามเหลี่ยมทองคำ เวียงเชียงเมียงหรือ
เวียงสบรวก พระธาตุดอยปู่เจ้า หอผืน อุทยานสามเหลี่ยมทองคำ พิพิธภัณฑสถานบ้านผืน เวียงหนองล่อง
ทะเลสาบเชียงแสน และยังเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เช่น ไทยวน ไทลื้อ อูโล้อาชาดอย
สะงั๊ ม้งชาวบ้านธารทอง เข้าบ้านห้วยกว๊าน ส่วนประเพณีวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวเชียงแสน เช่น
ปอยหลวง ทานสลาก สืบชะตาเมือง พ.ศ. 2530 เมืองเชียงแสนได้รับการบรรจุเป็นโครงการบูรณะ
และอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์แห่งชาติ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 มี
เป้าหมายที่จะสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับเมืองเชียงแสนและบริเวณในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อการดำเนินงาน
ปรับปรุงบูรณะโบราณสถานและสภาพภูมิประเทศ ให้เกิดบรรยากาศ เพื่อให้เศรษฐกิจและสังคมของชุมชน
ในท้องถิ่นได้รับประโยชน์สูงสุด (สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 6 เชียงใหม่.
2542 : 10) จากหลักฐานทางโบราณคดีเมืองเชียงแสนได้พบหลักฐานทางโบราณคดีประเภทหิน
กะเทาะจัดเป็นเครื่องมือยุคหินเก่า ประเภทเครื่องชุดสับ และสับตัด อันเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการล่า
สัตว์ซึ่งตรงกับยุคหินเก่าและหินกลาง (วีรพันธุ์ มาลัยพันธุ์. 2515 : 38) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายและการที่จะให้คนในพื้นที่ตระหนักถึงโบราณสถานซึ่งเป็นมรดก
ล้ำนาของจังหวัดชายแดน การจัดกลยุทธ์ทางการตลาดที่จำเป็นเป็นในการสร้างเสริมเศรษฐกิจฐาน
รากเพื่อให้เกิดรูปธรรมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

เมืองเชียงแสนเป็นเมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์ได้กล่าวถึงเมืองโบราณโยนกนครไชยบุรีศรี
ช้างแสน และหิรัญนครเชียงแสน ซึ่งอยู่ในตำนานสิงหนวัติกุมาร โดยเจ้าชายสิงหนวัติกุมารได้ตั้งเมือง
ใหม่ที่เมืองเชียงแสนริมฝั่งแม่น้ำขรบท(แม่น้ำโขง)ซึ่งเป็นแคว้นเมืองสุวรรณโคตมคำ (กรมศิลปากร.
2516 : 53) ปัจจุบันส่วนใหญ่มีสภาพเป็นเมือง เนื่องจากเป็นที่ตั้งของตัวอำเภอเชียงแสนและเทศบาล
ตำบลเวียงเชียงแสน พื้นที่เต็มไปด้วยอาคารสิ่งปลูกสร้างทั้งของส่วนราชการและเอกชน รวมถึง
บ้านเรือนราษฎร ร้านค้า ตลาด ท่าเรือ วัด สถานศึกษา บ้านพักและรีสอร์ท หน่วยงานด้านการค้า
ศุลกากร การท่องเที่ยว และพิพิธภัณฑสถาน โดยมีโบราณสถานแทรกตัวอยู่เป็นระยะพื้นที่ด้านทิศใต้ภายใน
เมืองมีสภาพเป็นชุมชนหนาแน่นน้อยกว่าพื้นที่ด้านทิศเหนือ บางส่วนเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ทั้งทำนา
ทำไร่ และสวนผลไม้ พื้นที่นอกเมืองส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม บางส่วนเป็นชุมชนเมือง นิคม
อุตสาหกรรม และป่าไม้ สถานที่สำคัญต่าง ๆ ของเชียงแสนล้วนมีประวัติศาสตร์และเรื่องเล่าที่สัมพันธ์

กับประวัติศาสตร์และตำนานท้องถิ่น พื้นที่ภายในและโดยรอบเชียงใหม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมากมาย ทั้งทางประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทั้งยังเป็นแหล่งค้าขายระหว่างประเทศที่สำคัญ มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจมากมาย แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ เช่น เมืองโบราณเชียงใหม่ เมืองโบราณเชียงแสนน้อย วัดเจดีย์หลวง วัดพระธาตุจอมกิตติ วัดพระธาตุผาเงา วัดป่าสัก วัดพระเจ้าล้านทอง วัดพระยืน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่ น้ำตกบ้านไร่ สบรวกหรือสามเหลี่ยมทองคำ เวียงเชียงใหม่หรือเวียงสบรวก พระธาตุดอยปู่เข้า หอฝิ่น อุทยานสามเหลี่ยมทองคำ พิพิธภัณฑ์บ้านฝิ่น เวียงหนองล่อง ทะเลสาบเชียงใหม่ และยังเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เช่น ไทยวน ไทลื้อ อุโล้อาชาดอยสะง่า ม้งชาบบ้านธารทอง เข้าบ้านห้วยกว๊าน ส่วนประเพณีวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวเชียงใหม่ เช่น ปอยหลวง ทานสลาก สืบชะตาเมือง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2564.107) การยกระดับฐานการผลิตและบริการเดิมให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น

ผู้วิจัยสนใจในการที่จะศึกษาแผนการส่งเสริมการพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ประชาชน และชุมชนท้องถิ่นได้มีความตระหนักถึงคุณค่าทางมรดกของอำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ การสร้างตลาดการท่องเที่ยวทางโบราณสถานจึงเป็นกลยุทธ์หลักในการประชาสัมพันธ์ในองค์กรรวมโดยชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดของตลาดในภูมิภาค จึงจะต้องใช้ประตูกั้นพรมแดน ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียนตามแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว มุ่งปรับโครงสร้างตลาดการท่องเที่ยว ส่งเสริมการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงคุณภาพให้เกิดความเชื่อมโยงเส้นทางในภูมิภาค (ASEAN Tourism Connectivity Corridors)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อจัดทำแผนพัฒนาศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่มรดกล้านนา
2. เพื่อพัฒนานวัตกรรมศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่ด้วยแอปพลิเคชัน
3. เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยววัฒนธรรมมรดกล้านนา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย การกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ของการดำเนินงานรูปแบบการจัดการที่เป็นแนวทางการศึกษาในการจัดเก็บข้อมูลอันประกอบด้วย

1. การสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) เป็นข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพจากการเก็บจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ที่จัดเก็บข้อมูลในการรวมกลุ่มสมาชิก จากการทำงานร่วมกัน จากการสัมภาษณ์กลุ่มประชาชนจังหวัดเชียงราย จำนวน 90 คน ผู้นำท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย จำนวน 6 คน และผู้ที่เกี่ยวข้องของภาครัฐและเอกชน จำนวน 4 คน ใช้วิธีการเจาะจงตามการศึกษาวิจัย จำนวน 100 คน

2. การสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) เป็นการสนทนากลุ่มสมาชิกที่รับผิดชอบในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยววัฒนธรรมล้านนาตะวันออกสร้างความเข้มแข็งชุมชนในพื้นที่ การนำเสนอระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดรอบและขอบเขตของระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยที่สำคัญมาใช้ในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1 วิธีการวิจัย

กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยตามการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยววัฒนธรรมสร้างความเข้มแข็งชุมชนในล้านนาที่ได้กำหนดระเบียบการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารและกระบวนการสัมภาษณ์เจาะลึกอันมีสาระสำคัญดังนี้

1) การสัมภาษณ์เจาะลึกโดยการกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ ในการกำหนดกระบวนการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดให้มีกระบวนการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์มีการออกแบบโครงสร้างของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ หรือการสัมภาษณ์แบบชี้นำ คือ เป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้างหรือมีการนำคำสำคัญมาใช้ประกอบในการชี้นำคำสัมภาษณ์ เช่นมีการร่างข้อคำถามที่มีลักษณะปลายเปิดที่มีคำสำคัญพร้อมกับลักษณะของข้อคำถามที่มีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะมีการปรับเปลี่ยนถ้อยคำของข้อคำถามให้มีความสอดคล้องกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

2) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus group)ดำเนินการโดยใช้วิธีการสังเกตในพื้นที่ภาคสนาม และการสนทนากลุ่มกับประชาชน กลุ่มผู้นำ และผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยการวิเคราะห์สถานการณ์ทางสังคม ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันในประเด็นของสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายเชิงประเด็น และเชิงพื้นที่ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมวิธีการศึกษาเป็นการศึกษาเชิงสำรวจ โดยใช้วิธีการศึกษาผสมผสานหลายรูปแบบทั้งสำรวจเอกสารและการศึกษาภาคสนาม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ (Primary Source) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) เป็นการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาจากหนังสือ บทความในวารสาร เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ แผนพัฒนาตำบลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และฐานข้อมูลที่เป็นแหล่งสืบค้นงานวิจัย (Data sources) เพื่อใช้ในการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาภาคสนาม ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลในพื้นที่ โดยวิธีการสนทนากลุ่มกับประชาชน กลุ่มผู้นำ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ศึกษาแนวคิดการพัฒนานวัตกรรมแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยววัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ล้านนาตะวันออกสร้างความเข้มแข็งชุมชนในล้านนามีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานในเขตพื้นที่

การศึกษาลงพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้คณะผู้วิจัยจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญทางการท่องเที่ยว และประสบการณ์ท้องถิ่น จากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดในการศึกษาทั้งหมด

1.2 พื้นที่วิจัย/องค์กร

1) พื้นที่วิจัย ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

2) พื้นที่ขยายผลและใช้ประโยชน์ เทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร เทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

2) กลุ่มตัวอย่าง ประชาชน จำนวน 90 คน ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 6 คน และผู้ที่เกี่ยวข้องรัฐและเอกชน จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด 100 คน

3) การสุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ชนิดของเครื่องมือวิจัย แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มย่อย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยดำเนินการดังนี้

เครื่องมือที่นำมาใช้สำหรับกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย การวิจัยได้กำหนดกระบวนการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเชิงเอกสาร ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา ตลอดจนผลงานวิจัยประเภทต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการสร้างพื้นฐานขององค์ความรู้ในทางวิชาการเกี่ยวกับกระบวนการในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การกำหนดโครงสร้างของข้อคำถามที่มีความชัดเจนตายตัว มีความน่าสนใจในแต่ละประเด็นของคำตอบ จากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้สัมภาษณ์ อันทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความหลากหลาย และข้อเท็จจริงในทางดำเนินการและใช้เครื่องมือ ได้แก่

1. แบบการศึกษาการพัฒนาวัฒนธรรมแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยววัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ล้านนาตะวันออก โดยใช้การสำรวจลงพื้นที่วิจัยประกอบด้วยเนื้อหา จำนวน 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้ข้อมูลทั่วไป เช่น ข้อมูลส่วนตัวผู้ให้ข้อมูล เพศ สถานภาพ วัตถุประสงค์รูปแบบการจัดกิจกรรมและการบริหารจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมในชุมชน โดยใช้กลไกการตลาดในการส่งเสริมทำให้เกิดรายได้ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการ

1. แบบสัมภาษณ์ ประชาชน ผู้นำชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย
2. การประชุมชมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อที่จะได้ทราบถึงทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการท่องเที่ยววัฒนธรรมในชุมชนโดยใช้กลไกการตลาด

2) การสร้างเครื่องมือวิจัย

กระบวนการในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการวิจัยได้กำหนดให้ใช้วิธี ดังนี้ กำหนดให้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกโดยกระบวนการสัมภาษณ์แบบขึ้นอันเป็นกระบวนการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะที่ไม่มีข้อคำถามที่เป็นมาตรฐานเป็นการกระบวนการสัมภาษณ์ที่ไม่มีการกำหนดโครงสร้างของข้อคำถามที่นำมาใช้ในการสัมภาษณ์เจาะลึก เพียงแต่มีการกำหนดลักษณะของข้อ

คำถามที่มีลักษณะเปิดกว้างมีความยืดหยุ่น ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินกระบวนการวิจัย ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ เจาะลึกโดยกระบวนการสัมภาษณ์แบบชี้นำอันเป็นกระบวนการวิธีการสัมภาษณ์ที่ไม่มีรูปแบบข้อคำถามที่ตายตัว หรือกระบวนการวิธีการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะที่ไม่มีข้อคำถามที่เป็นมาตรฐานเป็นการกระบวนการวิธีสัมภาษณ์ที่ไม่มีการกำหนดโครงสร้างของข้อคำถามที่นำมาใช้ในการสัมภาษณ์เจาะลึก เพียงแต่มีการกำหนดลักษณะของข้อคำถามที่มีลักษณะเปิดกว้างมีความยืดหยุ่น
2. สัมมนากลุ่ม มีการนำคำให้ผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนตามสถานการณ์ที่มีการขับเคลื่อนหรือเปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลาส่วนการกำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการออกแบบการวิจัยหรือการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินกระบวนการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนและข้อบังคับ ส่วนที่ดำเนินด้านการจัดการการพัฒนานวัตกรรมแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยววัฒนธรรมล้านนา
2. การสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาอำนาจ ภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดการการพัฒนานวัตกรรมแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยววัฒนธรรมล้านนา เช่น

1) ภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

2) แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลการท่องเที่ยววัฒนธรรมในล้านนา

3) ข้อบังคับในเรื่องงบประมาณประจำปี

4) สภาพปัญหาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลการท่องเที่ยววัฒนธรรมในล้านนา

5) ปัญหาและอุปสรรคองค์การบริหารส่วนตำบลการท่องเที่ยววัฒนธรรมในล้านนา

การนำเสนอระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบและขอบเขตของระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยที่สำคัญมาใช้ในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. วิธีการวิจัย เป็นการกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยตามการจัดการการพัฒนานวัตกรรมแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยววัฒนธรรมล้านนาที่ได้กำหนดระเบียบการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารและกระบวนการสัมภาษณ์เจาะลึกอันมีสาระสำคัญ ดังนี้

1.1 การสัมภาษณ์เจาะลึกโดยการกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ ในการกำหนดกระบวนการวิธีการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดให้มีกระบวนการวิธีการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์มีการออกแบบโครงสร้างของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ คือ เป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด เช่น มีการร่างข้อคำถามที่มีลักษณะปลายเปิดที่มีคำสำคัญพร้อมกับลักษณะของข้อคำถามที่มีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะมีการปรับเปลี่ยนถ้อยคำของข้อคำถามให้มีความสอดคล้องกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน

วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รู้และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งกลุ่มประชาชน ผู้นำชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประกอบด้วย กลุ่มผู้นำชุมชนในพื้นที่และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง รวมจำนวน 100 คน เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ของ *การจัดการการพัฒนา* นวัตกรรมแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยววัฒนธรรมล้านนา

1.2 การสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) ดำเนินการโดยใช้วิธีการสังเกตในพื้นที่ภาคสนามและการสนทนากลุ่มกับกลุ่มประชาชน ผู้นำ และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ โดยการวิเคราะห์สถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันในประเด็นของสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายเชิงประเด็นและเชิงพื้นที่ในรูปแบบต่าง ๆ

3) การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลจากเอกสาร เป็นการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาจากหนังสือ บทความในวารสาร เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ และแผนพัฒนาตำบลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยววัฒนธรรม

2) ข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลในพื้นที่ โดยวิธีการสนทนากลุ่ม กับ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นบ้าน ศึกษาแนวคิด วิธีดำเนินการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยววัฒนธรรมปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานในเขตพื้นที่ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของกลุ่มหรือประชาชนในพื้นที่

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) **ข้อมูลเชิงปริมาณ** ศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นอำเภอ
เชียงแสน จังหวัดเชียงราย แผนการบริหารจัดการงานวัฒนธรรมท้องถิ่นการท่องเที่ยววัฒนธรรมมรดก
ล้านนา และนโยบายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) **ข้อมูลเชิงคุณภาพ** แผนบริหารจัดการคุณภาพเป็นที่ยอมรับของภาครัฐและเอกชน ลด
ความเสี่ยงต่อชุมชนท้องถิ่นล้านนา สามารถวางแผนสุขภาพในชุมชนท้องถิ่นการท่องเที่ยววัฒนธรรม
มรดกล้านนา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การเก็บข้อมูลภาคสนาม
ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต การพัฒนากิจกรรมด้านศิลปะ และการสนทนากลุ่มเฉพาะ
นำมาทำการวิเคราะห์ สรุป และอภิปรายผล โดยจับประเด็นหลักของเรื่อง (Traits) และจำแนก
เหตุการณ์หลักๆ ด้วยการแยกเป็นประเด็น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากนั้น คณะผู้วิจัยจะ
นำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) พร้อมอ้างอิงคำพูดผู้ให้ข้อมูล
สำคัญและนำเสนอรูปภาพประกอบเหตุการณ์ของเรื่องเพื่อยืนยันประเด็นที่พรรณนาวิเคราะห์ตาม
ความเหมาะสม โดยเป็นการนำเสนอผลการวิจัยชุดองค์ความรู้ในการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
ประกอบการบรรยายตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยการพรรณนาความ (Descriptive Presentation)
ประกอบภาพถ่ายพร้อมการบรรยาย จากผลการลงพื้นที่สำรวจผลงานทางศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่จาก
อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อหาข้อมูลที่จะนำมาสังเคราะห์ให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน แล้วนำไปสู่การสรุปองค์
ความรู้ศิลปกรรมล้านนา แล้วนำข้อมูลไปสู่การจัดทำเวทีประชาคมในชุมชนหรือพื้นที่ โดยการจัด
กิจกรรมถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และจัดทำประชาพิจารณ์ ในชุมชนหรือพื้นที่
โดยการจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และจัดทำประชาพิจารณ์ หลังจาก
นั้น จึงดำเนินการลงมือปฏิบัติการวิจัย การจัดประชุมเสวนาทางวิชาการ และกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ
เพื่อการเรียนรู้องค์ความรู้พื้นที่กับชาวบ้านในชุมชน และการพัฒนาพื้นที่ในเมืองและชุมชนของกลุ่มที่
มีกระบวนการสร้างสรรค์และการอนุรักษ์ที่เหมาะสม เพื่อสร้างเป็นต้นแบบในการพัฒนาแก่ชุมชน โดย
การประเมินผลจากการสอบถามทัศนคติของคนในพื้นที่ เพื่อจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ ผลงานวิจัย วิดีทัศน์
นำเสนอ และนวัตกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน รวมทั้งการจัดทำแผ่นพับ หนังสือสรุปองค์

ความรู้ และการเผยแพร่สู่สื่อสารมวลชน สื่อสารสนเทศ วารสารท่องเที่ยวและวัฒนธรรม และการ
จัดพิมพ์เอกสารรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษาการพัฒนาการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัด
เชียงราย เชียงเอกสาร และเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับการจัดการบริหารส่วนตำบลเวียงเชียงแสน
อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การตลาดในการพัฒนาเพื่อเป็นรูปธรรม
2. ให้มีการศึกษาหลากหลายกลุ่มทั้งชาวต่างชาติที่จะทำให้มีความน่าเชื่อถือทางข้อมูลการ
ท่องเที่ยวด้านการตลาดมากขึ้น
3. ควรมีการนำข้อมูลสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ไปเผยแพร่ใน Website
4. การศึกษาการท่องเที่ยวหรือพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่จะสนับสนุนในการ
ตัดสินใจจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการ และช่วยในการส่งเสริมการตลาดให้โดดเด่น
5. การสนับสนุนให้ศึกษาในประเด็นของกลไกที่จะนำมาปฏิบัติ การท่องเที่ยวที่มีความ
แปลกใหม่ สอดคล้องกับปัจจุบัน
6. การศึกษาประวัติศาสตร์เมืองเชียงแสนจากแหล่งข้อมูลหลักฐานจากประเทศ
7. การศึกษาโบราณคดีและภูมิศาสตร์เมืองเชียงแสนในแต่ละช่วงสมัยเพื่อการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวให้สมบูรณ์มากขึ้น

References

- กรมศิลปากร. (2516). *ตำนานสิงหนวัติกุมารในประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 61 พิมพ์ครั้งที่สามในงาน
พระราชทานเพลิงศพพลตรี เจ้าราชบุตร (วงศ์ตวัน ณ เชียงใหม่)*. กรุงเทพฯ:กรมศิลปากร.
- กิดานัน มลิตทอง. (2548). *ไอซีทีเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2562). *แผนปฏิบัติการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประจำปี
งบประมาณ 2562*. กรุงเทพมหานคร :การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

- พระยาประชาภิจักรจักร. (2516). “ภาคที่ 4 ชื่อพิงควงคว่ำด้วยละวะสมัย : ปริเฉทที่11ว่าด้วยลาว
จกราชสร้างเมืองเชียงราว”. และกรมศิลปากร “พงศาวดารเมืองเงินยางเชียงแสน” ใน
ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 61. กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2540). เมืองเชียงแสนในจดหมายเหตุชาวตะวันตก. โลกประวัติศาสตร์ 3.
(เมษายน-มิถุนายน 2540).
- วีรพันธุ์ มาลัยพันธุ์. (2515). เครื่องมือยุคหินเก่าที่เชียงแสน. (โบราณคดี ปีที่ 4: ฉบับ 1 ก.ค. 2515).
- วรรณดี สุทธิธินรากร. (2556). การวิจัยเชิงคุณภาพ : การวิจัยในกระบวนการค้นคว้าทางเลือก.
กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์สยามปริทัศน์ จำกัด.
- วรรณดี แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์แห่ง (2551).
- พระยาประชาภิจักรจักร. (2507). ภาคที่1 ชื่อสุวรรณโคมคว่ำด้วยขอมสมัย ในพงศาวดารโยนก.
พิมพ์ครั้งที่ห้า. กรุงเทพมหานคร: คลังวิทยา.
- พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 ฉบับเจ้าพระยาธรรมาโศภนมหาโกษาธิบดี.
กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน). 2552.
- ไพศาล วรคำ. (2553). การวิจัยเพื่อการศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พิมพ์ครั้งที่ 3.
- วีรพันธุ์ มาลัยพันธุ์. (2515). เครื่องมือยุคหินเก่าที่เชียงแสน. โบราณคดี ปีที่ 4 ฉบับ 1 (ก.ค.2515).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี. 2560-2564).
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-
2564).กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ).
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2564). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่12 (พ.ศ. 2560-2564).
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ).
- วิทยานิพนธ์/วารสาร
- ชูวิทย์ มิตรชอบ. (2553). เศรษฐกิจสร้างสรรค์ แนวคิดในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ในทศวรรษ
หน้า. กรุงเทพมหานคร : เศรษฐศาสตร์สุขุทัยธรรมมาธิราช. 5 (1)).

- จักรินรัตน์ นิยมคำ. (2552). การวิจัยเรื่องน้การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิง
ประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ปี ที่ 3. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
ประภาวี วงษ์บุตรศรี. (2556). การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ. ราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
พรสวรรค์ อัมรานนท์. (2526). ตำนานเชียงแสน : การศึกษาเชิงวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
ภัทรา แจ้งใจเจริญ. (2558). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษาชุมชนโอหังมาจิหมู่บ้าน
ชีราควาโก จังหวัดกิฬ ประเทศญ่ปุ่น. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
นุชนากค์ ชุมติ. (2549). การตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของชุมชนโบราณในเขตเมืองเชียงแสนระหว่าง
พุทธศตวรรษที่ 19-24. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
ศักย์ศรน์ มงคลอิทธิเวช. (2552). การวิจัยเรื่องกระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชนเพื่อให้เป็นชุมชนน่า
อยู่ :กรณีศึกษาบ้านสบยาบ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. เชียงใหม่:หาวิทยาลัย
เชียงใหม่.

บทสัมภาษณ์

- สนทนากลุ่ม พระพุทธิญาณมุนี รองเจ้าคณะจังหวัดเชียงราย วันที่ 21 พฤศจิกายน 2563
สนทนากลุ่ม พระอภิชาติ รัตโก เจ้าอาวาสวัดสบกก วันที่ 21 พฤศจิกายน 2563
สนทนากลุ่ม นายทองศักดิ์ หน่อสุวรรณ เกษตรอำเภอเชียงแสน วันที่ 21 พฤศจิกายน 2563
สนทนากลุ่ม นางสาวโสภพร ไสยแพทย์ ศึกษาพิเศษ สพฐ. เขต 3 วันที่ 21 พฤศจิกายน 2563
สนทนากลุ่ม นายบุญส่ง เชื้อเจ็ดตน วัฒนธรรมเชียงแสน อำเภอเชียงแสน วันที่ 21 พฤศจิกายน 2563
สนทนากลุ่ม นายนิวัฒน์ ร้อยแก้ว นักอนุรักษ์ลุ่มน้ำโขง อำเภอเชียงแสน วันที่ 21 พฤศจิกายน 2563
สนทนากลุ่ม นายนิรันดร์ กุณะ ผู้นำชุมชนบ้านสบกก กลุ่มชาติพันธุ์พื้นที่ วันที่ 21 พฤศจิกายน 2563
สนทนากลุ่ม ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษเรศร์ บุญเลิศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย วันที่ 21 พฤศจิกายน 2563
สัมภาษณ์ พระพุทธิญาณมุนี รองเจ้าคณะจังหวัดเชียงราย วันที่ 28 พฤศจิกายน 2563
สัมภาษณ์ พระครูพิศาลธรรมาทร(เจริญ) เจ้าคณะอำเภอเชียงแสน วันที่ 28 พฤศจิกายน 2563
สัมภาษณ์ พระครูจิโรนโทภาส รองเจ้าคณะอำเภอเชียงแสน วันที่ 28 พฤศจิกายน 2563

รายงานสืบจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง “พระพุทธศาสนา กับ แนวโน้มโลกยุคใหม่ : วิถีครู
บาศรีวิชัยสู่อารยธรรมร่วมสมัย” “Buddhism and New Global Trends : The Footprint of Khruba Sriwichai Towards
Contemporary Civilization”

สัมภาษณ์ พระครูวิจิตรธรรมสุนทร เจ้าอาวาสวัดพระธาตุเจดีย์หลวง วันที่ 28 พฤศจิกายน 2563

สัมภาษณ์ พระครูสุจินเจตยานุกการ เรืองเจ้าอาวาสวัดพระธาตุผาเงา วันที่ 28 พฤศจิกายน 2563

สัมภาษณ์ นางแพร ดอนชัย กลุ่มรักสุขภาพ จังหวัดเชียงราย วันที่ 28 พฤศจิกายน 2563

สัมภาษณ์ นายสายัญ วงศ์เงิน ประชาชนที่ได้นำแอปพลิเคชัน วันที่ 28 พฤศจิกายน 2563

สัมภาษณ์ นายนิวัฒน์ ร้อยแก้ว นักอนุรักษ์ลุ่มน้ำโขง อำเภอเชียงแสน วันที่ 28 พฤศจิกายน 2563